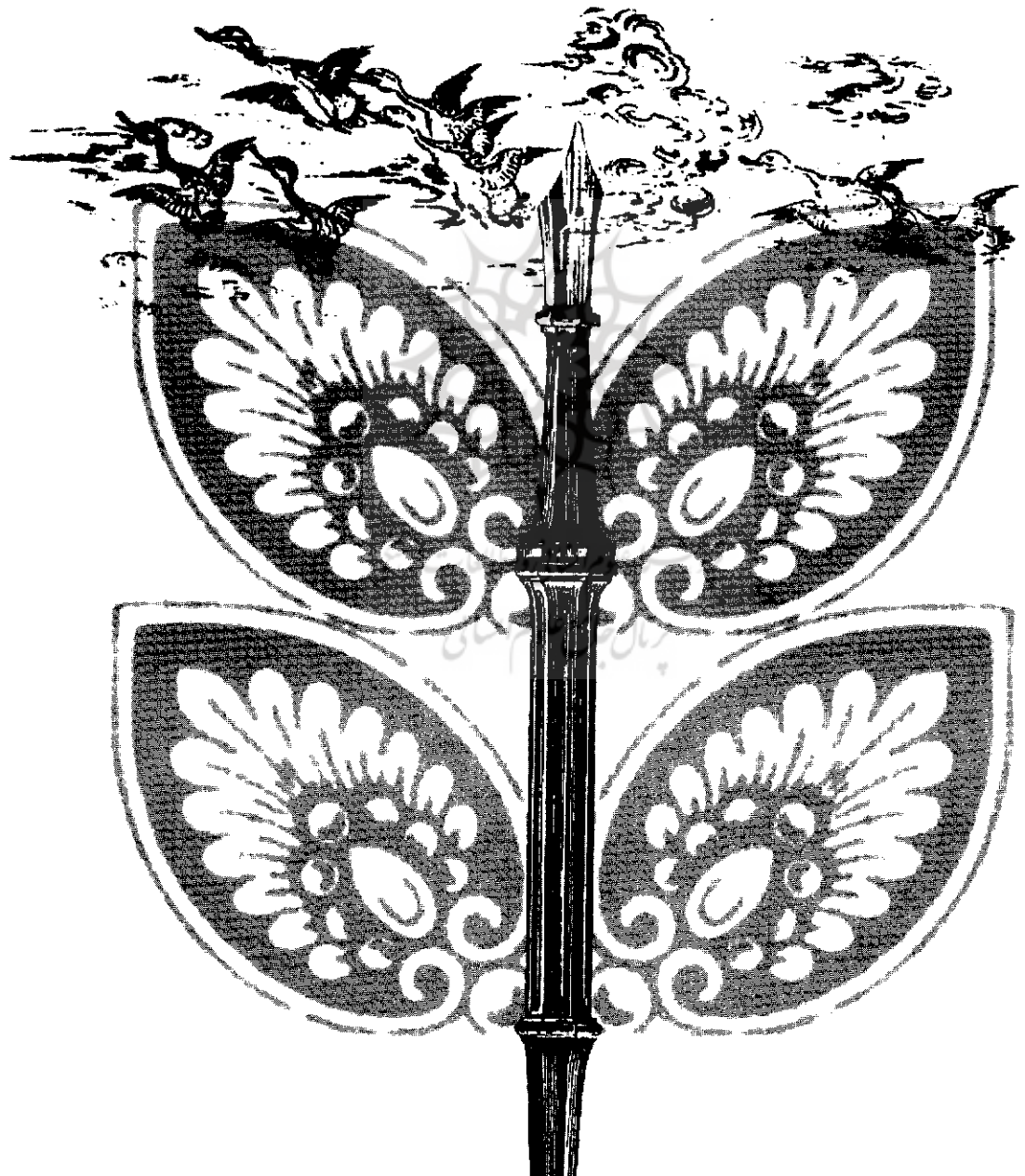

کتابخانه

نگاهی به وضعیت آموزش زبان و ادب فارسی در مغرب (مراکش)

نور علی وند*

شوربشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

پیشینه تدریس زبان فارسی در مغرب

زبان فارسی در دانشگاه‌های کشور مغرب از زبان‌های مهم شرقی و مهم‌تر از اردو و ترکی محسوب می‌شود. در مغرب حدود ۱۵ دانشگاه وجود دارد که در بیش از نیمی از آنها زبان فارسی تدریس می‌شود. سابقه تدریس این زبان، در این کشور، به دهه هفتاد قرن بیستم می‌رسد. دکتر محمد بن تاویت، اولین استاد زبان و ادبیات فارسی در این کشور بود که دکترای خود را از دانشگاه قاهره مصر با ارائه رساله‌ای با عنوان «تصحیح و تخریج چهار مقاله نظامی عروضی» با موفقیت به پایان رساند. این رساله هم اکنون به صورت کتاب چاپ شده است. او سالیان زیادی را در دانشگاه عبدالملک السعدی تطوان به تدریس زبان و ادب فارسی مشغول بود. دکتر عبد اللطیف السعدانی

دومین استاد زبان و ادب فارسی در مغرب بود که در ۱۳۴۲ در دانشگاه تهران، موفق به اخذ درجه دکترا شد. رساله ایشان «شمس مغربی؛ احوال و آثار و افکار او» بود. دکتر السعدانی سال‌ها عهده‌دار تدریس در کرسی آموزش زبان و ادب فارسی در دانشگاه سیدی محمد بن عبد الله فاس بود. پس از درگذشت وی، همسر ایرانی‌اش (خانم مهوش اسدی) تدریس زبان فارسی را در این دانشگاه پی گرفت.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

استادان زبان و ادب فارسی در دانشگاه‌های مغرب

• محمد اللوزی

فوق لیسانس زبان و ادب فارسی از دانشگاه تهران و دکتری زبان‌شناسی تطبیقی از دانشگاه محمد پنجم الرباط. وی با ۲۷ سال سابقه تدریس، با سابقه‌ترین استاد زبان فارسی در مغرب است. تألیفات ایشان به قرار زیر است:

- ماوراءالنهر: أنطولوجيا القصصية الفارسية المعاصر که در سال ۲۰۰۰ به عنوان بهترین کتاب (ترجمه) مغرب انتخاب و جایزه پادشاه این کشور را دریافت نمود.

- ماوراءالبحار: أنطولوجيا الشعر الفارسی المعاصر.

وی هم‌اکنون در حال تهیه فرهنگ لغت عربی به فارسی و فارسی به عربی به عنوان

رسالهٔ دکتری خود در رشته زبان و ادبیات فارسی زیر نظر دکتر آذرتاش آذرنوش است.

• فدوی الشکری

دارای دکترای زبان و ادبیات فارسی از دانشگاه تهران که از سال ۲۰۰۵ در دانشگاه محمد پنجم رباط به تدریس زبان فارسی مشغول شده است.

• فواد الساعه

لیسانس زبان و ادب فارسی از دانشگاه سوربن فرانسه و دکتری زبان آمازیغی (زبان بربرهای شمال آفریقا) از همان دانشگاه. ایشان هم اکنون در حال ترجمهٔ رباعیات عمر خیام برای اولین بار به زبان آمازیغی می باشد که سفارت ج.ا.ایران در رباط در این خصوص با وی همکاری می کند.

• رشید المرجیوی

فوق لیسانس زبان و ادبیات فارسی از دانشگاه تهران

• مصطفی المکتونی

فوق لیسانس زبان و ادبیات فارسی از دانشگاه اسکندریه مصر و دکترای زبان شناسی تطبیقی از دانشگاه عبدالملک تطوان مغرب

• حسن المازونی

فوق لیسانس زبان و ادبیات فارسی از دانشگاه سوربن فرانسه و دکترای زبان شناسی تطبیقی از دانشگاه مولای اسماعیل مکناس مغرب

• عبد الواحد البوشداق

فوق لیسانس زبان و ادبیات فارسی از دانشگاه تهران و استاد دانشگاه مغرب

• احمد موسی

دکترای زبان و ادبیات فارسی از دانشگاه تهران و استاد دانشگاه مغرب از سال ۲۰۰۵

روش آموزش زبان و ادبیات فارسی در دانشگاه های مغرب

در دانشگاه های مغرب، کرسی زبان و ادبیات فارسی یا ایران شناسی که تدریس دروس زبان و ادبیات فارسی اغلب دروس آن را تشکیل می دهد وجود ندارد، ولی در برخی از دانشکده های ادبیات و علوم انسانی، در دو رشتهٔ زبان و ادبیات عربی و معارف اسلامی، زبان فارسی تدریس می شود. در دورهٔ کارشناسی رشته های مذکور، زبان فارسی به طور متوسط، دو ساعت در هفته، در دو سال آخر تحصیلی تدریس می شود.

از نظر منبع آموزشی، اساتید، طبق سلیقه و صلاحدید خویش، کتابی را معرفی می‌کنند که مرجع کار تدریس آنها قرار می‌گیرد؛ اما تا به حال سلسله کتاب‌های آرفا بیشتر مورد پسند استادان قرار گرفته و منبع اصلی تدریس بوده است. اگرچه انگیزه دانشجویان مغربی در یادگیری زبان فارسی قوی است، ولی فرصت دو ساله برای یادگیری بسیار محدود است و دانشجویان نمی‌توانند بر زبان فارسی تسلط یابند.

دانشگاه‌هایی که واحد زبان فارسی ارائه می‌کنند عبارتند از:

● **دانشگاه محمد پنجم الرباط**

در این دانشگاه، در دو دانشکدهٔ ادبیات و علوم انسانی، زبان و ادبیات فارسی تدریس می‌شود.

در هر کدام به طور تقریبی ۱۳۰ نفر در سال‌های سوم و چهارم مقطع کارشناسی، زبان فارسی آموزش می‌بینند. محمد اللوزی و خانم فدوی الشکری استادان این دو دانشکده هستند.

● **دانشگاه سیدی محمد بن عبدالله فاس**

در دو دانشکده فاس ساینس و ظهر المهر از این دانشگاه زبان فارسی تدریس می‌شود که حدود ۳۵۰ الی ۴۰۰ دانشجو در هر کدام از این دانشکده‌ها آموزش می‌بینند. فؤاد الساعه و رشید العرجیوی استادان این دو دانشکده هستند.

● **دانشگاه المولی اسماعیل مکناس**

حدود ۲۵۰ نفر در دانشکده ادبیات و علوم انسانی این دانشگاه با تدریس عبدالواحد البوشداق زبان فارسی آموزش می‌بینند.

● **دانشگاه شعیب الدکالی الجدیده**

احمد موسی که به تازگی از دانشگاه تهران فارغ‌التحصیل شده است، آموزش حدود ۴۰۰ نفر از دانشجویان دانشکدهٔ ادبیات و علوم انسانی این دانشگاه را بر عهده دارد.

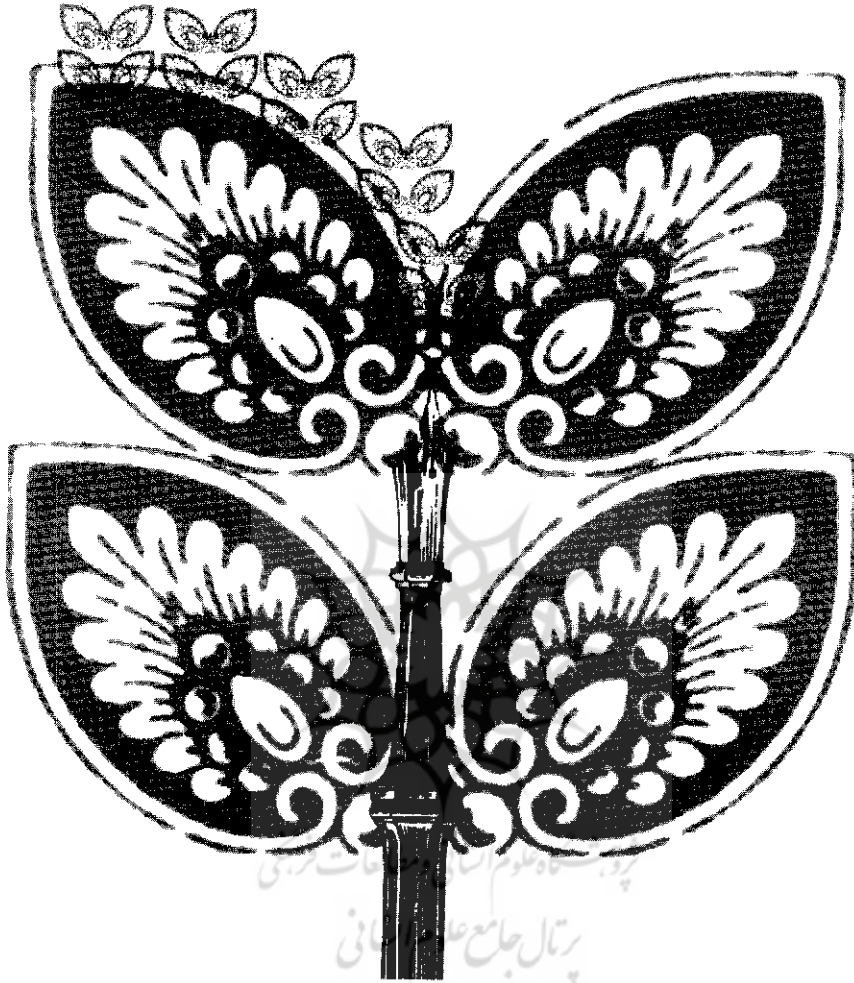
● **دانشگاه عبدالملک السعدی تطوان**

مصطفی المکتونی در دانشکدهٔ ادبیات و علوم انسانی این دانشگاه، به بیش از ۳۰۰ نفر در مقطع لیسانس زبان فارسی آموزش می‌دهد.

● **دانشگاه قاض عیاض مراکش**

در دانشکدهٔ ادبیات و علوم انسانی این دانشگاه حدود ۴۰۰ نفر زیر نظر حسن

المازونی زبان فارسی آموزش می بینند.

پیشنهاد

کمبود منابع کمک آموزشی، خصوصاً نرم افزار و سی دی کتاب های آموزشی، مانند: آزفا و فرهنگ لغات مختلف مورد نیاز است. چنانچه دانشگاه های مذکور در این زمینه بیشتر از قبل تجهیز شوند، در رفع اشکالات استادان و دانشجویان مثرتر خواهد بود.

پانویس:

* سفارت ج.ا.ایران در مغرب